

Evaluatieonderzoek experiment theoretische leerweg vmbo groen

Vijfde meting Citaverde College

Rita Kennis
Ben Hövels

Nijmegen, mei 2013

© 2013 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Beschrijving en opzet van het experiment	1
2	De keuze voor een vmbo-school	5
2.1	De keuze voor het Citaverde College in Roermond	5
2.2	De keuze voor het Citaverde College in Nederweert	7
2.3	Samenvatting	8
3	De keuze voor een sector in het vmbo	11
3.1	Roermond	11
3.2	Nederweert	14
3.3	Samenvatting	15
4	De keuze voor een opleiding in het mbo	17
4.1	Roermond	17
4.2	Nederweert	20
4.3	Samenvatting	23
5	Samenvatting en conclusies	25
5.1	Samenvatting van de onderzoeksbevindingen	25
5.2	Conclusie en aanbevelingen	26
	Bijlage 1 – Tabellenboek	29
	Bijlage 2 – Overzicht afgenomen vragenlijsten per school	35
	Bijlage 3 – Overzicht ingevulde vragenlijsten experiment Citaverde College	37
	Bijlage 4 – Toelichting typering leerlingen	41
	Bijlage 5 – Lijst van afkortingen	43

1 Beschrijving en opzet van het experiment

In het voorliggende rapport wordt verslag gedaan van de vijfde meting die in het kader van de monitoring en evaluatie van het experiment op het Citaverde College is uitgevoerd. Er is dit keer gekozen voor een korte rapportage waarin de belangrijkste bevindingen zijn samengevat. Ter ondersteuning van de tekst is in bijlage 1 een tabellenboek opgenomen.

Doelstelling van het experiment

Het mbo-groen op niveau (3 en) 4 heeft wat betreft de potentiële doorstroom naar mbo-niveau 4 mogelijk een achterstand op het overige mbo. Dat heeft twee mogelijke achtergronden.

In de eerste plaats verhindert wet- en regelgeving dat groene vmbo-scholen de Theoretische Leerweg (TL) mogen aanbieden.¹ Dit belemmert mogelijk de doorstroom naar het mbo-groen op niveau 4. In de tweede plaats zijn mogelijk ook de beperkte contacten die vmbo-TL leerlingen (op niet-groene vo-scholen) hebben met het groene werkveld en de groene mbo-opleidingen een oorzaak van de achterstand in de doorstroom naar groene mbo-opleidingen op niveau 4.

Het Ministerie van EZ en het Ministerie van OCW hebben daarom gezamenlijk het Citaverde College en de Edudelta Onderwijsgroep in de gelegenheid gesteld om een experiment TL uit te voeren. Het doel van het experiment is om de doorstroom vanuit het vmbo-TL naar mbo-groen niveau (3 en) 4 te vergroten.

Het experiment TL heeft op beide onderwijsinstellingen een verschillend accent

Op het Citaverde College behelst het experiment de introductie van de TL in het aan het AOC verbonden vmbo, met een groene invulling van deze leerweg. Door toevoeging van de TL aan het AOC wordt ook ingezet op de realisatie van een meer evenwichtige verdeling van de leerling-populatie over alle vmbo-niveaus aan het AOC. Na verloop van jaren moet de doorstroom naar het groene mbo op niveau (3 en) 4 toenemen.

Het experiment op het Edudelta College richt zich op TL-leerlingen van niet-groene ('reguliere') vmbo-scholen en bestaat uit het verbeteren van de informatievoorziening aldaar over het mbo-groen. De veronderstelling achter dit experiment is dat het mbo-groen bij veel TL-leerlingen onbekend is, waardoor deze leerlingen in hun keuze voor een vervolgopleiding het mbo-groen niet goed kunnen betrekken.²

Het onderhavige rapport gaat enkel in op het evaluatieonderzoek naar het experiment op het Citaverde College.³

1 Tenzij het een fusie met een categoriale mavo betreft

2 In het huidige schooljaar (2012-2013) is het Edudelta College met een programma voor groene beroepsoriëntatie gestart, dat in samenwerking met vmbo-partnerscholen in de regio wordt uitgevoerd. In het programma wordt aansluiting gezocht bij de regionale economische ontwikkelingen en de Topsectoren Agro-food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.

3 Over de onderzoeksresultaten van het experiment bij het Edudelta College wordt apart gerapporteerd. Hier zijn twee redenen voor. Allereerst kent de monitoring van het experiment op het Edudelta College een andere (onderzoeks)opzet dan de evaluatie van het experiment bij het Citaverde College. Ten tweede wijkt de fase waarin het experiment bij het Edudelta College zich bevindt af van de fase waarin het experiment op het Citaverde College verkeert.

Hoofdvragen van het evaluatieonderzoek naar het experiment op het Citaverde College

Het Citaverde College probeert om met een groene ingevulde vmbo-TL opleiding de instroom in het mbo-groen op niveau (3 en) 4 toe te laten nemen. Het idee is dat leerlingen in een keten van keuzemomenten bewust kiezen voor groen: eerst bij de keuze voor de groene vmbo-school, vervolgens bij de keuze voor de sector Groen in het vmbo (het vakkenpakket, aangevuld met een groen beroepsgericht vak) en ten slotte bij de keuze voor een opleiding in het mbo-groen.

Op basis van deze keten kunnen voor het evaluatieonderzoek drie hoofdvragen afgeleid worden:

1. Lukt het om meer leerlingen (met een schooladvies) op TL-niveau aan te trekken?
2. Lukt het om leerlingen vanuit de brugklas door te laten stromen naar de TL en naar de TL - sector groen en lukt het om in het vmbo hun belangstelling voor een vervolgopleiding in mbo-groen te wekken?
3. Lukt het om leerlingen vanuit de TL te laten kiezen voor mbo-groen?

Opzet experiment Citaverde College

In het experiment bij het Citaverde College zijn twee vmbo-locaties van het AOC betrokken: de vestigingen in Roermond en in Nederweert. Het Citaverde College in Roermond is in 2006 gestart met de tijdelijke licentie voor de TL. De locatie in Nederweert is een jaar later bij het experiment aangesloten.

Het Citaverde College in Roermond kent brede brugklassen waarin de Kaderberoepsgerichte, de Gemengde en de Theoretische leerweg zijn samengevoegd (KGT-klassen).⁴ Na het tweede leerjaar stromen de leerlingen door naar ofwel de Kaderberoepsgerichte Leerweg (in KL-klassen) of naar klassen waarin de Gemengde en Theoretische leerweg zijn samengevoegd (GL/TL-klassen).

In Nederweert zitten alle leerlingen vanaf leerjaar 1 in GL/TL-klassen of in vmbo-plus-klassen. De vmbo-plus is bedoeld voor leerlingen die na het vmbo willen doorstromen naar het havo.

In het experiment staat de groene invulling van de TL centraal. Op de locatie Roermond krijgt de groene invulling van de TL vorm doordat elke leerling in leerjaar 3 en 4 een groen beroepsgericht vak moet volgen. Dit vak heet het Groene Leertraject (GLT). Op deze manier maken alle leerlingen kennis met de sector Groen en wordt tegelijkertijd een terugvaloptie richting de gemengde leerweg geboden. De leerlingen doen examen in het beroepsgerichte vak Landbouwbreed (LBB). In de derde periode van leerjaar 4 wordt binnen het GLT gestart met de voorbereiding op dit examen LBB. De keuze voor een sector (vakkenpakket) wordt aan het eind van leerjaar 3 gemaakt.

In Nederweert wordt het experiment ingekleurd door het verplichte beroepsgerichte vak Landbouwbreed (LBB) in het derde leerjaar. Net als in het Groene Leertraject maken alle leerlingen op deze manier kennis met de sector Groen. Aan het eind van het derde jaar kiezen zij vervolgens een sector (maken zij de vakkenpakketkeuze) en bepaalt elke leerling of hij/zij ook examen wil doen in het vak LBB. In tegenstelling tot het GLT doet dus niet elke leerling examen in het vak LBB.

⁴ De school biedt ook de basisberoepsgerichte leerweg aan in BL-klassen.

Belangrijkste bevindingen uit voorgaande metingen van het evaluatieonderzoek

Om de effecten van de experimentele activiteiten zo goed mogelijk vast te stellen, wordt jaarlijks evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het experiment. Vanaf 2008-2009 hebben tot nu toe in totaal vijf metingen plaatsgevonden. Hieronder worden puntsgewijs de belangrijkste bevindingen van het onderzoek tot en met de vierde meting gegeven:

Instroom van leerlingen

- Het Citaverde College in Roermond weet het aantal leerlingen in de KGT-klassen op peil te houden, ondanks dat het totale aantal leerlingen in leerjaar 1 daalt (BL t/m TL). Het niveau van de leerlingen in de KGT-klassen neemt wel af. Op het Citaverde College in Nederweert daalt het aantal leerlingen in leerjaar 1 sinds enkele jaren.
- Op beide locaties stagneert het aantal leerlingen dat voor de school kiest omdat zij interesse hebben in Groen. Groen wordt wel interessant wordt gevonden, maar vooral als één van de keuzemogelijkheden naast andere sectoren.

Doorstroom van leerlingen naar de TL

- Het aantal leerlingen in de GL/TL in leerjaar 3 van de locatie Roermond is bijna gehalveerd tot 26 leerlingen in 2011-2012. Dat is het gevolg van strengere eisen in de determinatie.
- De strengere determinatie-eisen spelen een interveniërende rol in het experiment. De strengere eisen leiden ertoe dat het aantal leerlingen in de GL/TL afneemt. Daardoor wordt het moeilijker om de doelstelling van het experiment te bereiken.

Invulling van en keuze voor de sector Groen in de TL

- Op beide locaties volgen de leerlingen in het derde leerjaar GL/TL een beroepsgericht vak. In Nederweert kunnen leerlingen na één verplicht jaar kiezen of zij ook examen willen doen in het vak.⁵ Het aantal leerlingen dat ervoor kiest examen te doen in het beroepsgerichte vak is klein (ca. 20 procent), maar wel verdubbeld ten opzichte van het voorgaande schooljaar.
- Het aantal leerlingen dat in leerjaar 3 geïnteresseerd is om na diplomering voor een groene mbo-opleiding te kiezen is in Nederweert niet zo groot, maar wel stabiel: het gaat jaarlijks om ongeveer vijf leerlingen. In Roermond was dit aantal altijd groter (circa 10 leerlingen), maar is de belangstelling fors afgenomen. Nu hebben nog maar 2 à 3 leerlingen belangstelling voor het mbo-groen.

Keuze voor het mbo-groen

- Acht gediplomeerde TL-leerlingen van het Citaverde College in Roermond en zeven leerlingen van de locatie Nederweert hebben in 2010-2011 gekozen voor een vervolgopleiding in het mbo-groen. Het percentage leerlingen dat voor een vervolg in het mbo-groen kiest neemt (nog) niet toe door het experiment. Omdat het aantal leerlingen in de GL/TL van het Citaverde College in Roermond ook de komende jaren naar verwachting eerder zal afnemen dan toenemen, is het onwaarschijnlijk dat het *aantal* (niet per se het *aandee!*) leerlingen dat kiest voor het mbo-groen groter zal worden.

Opzet van het evaluatieonderzoek

Zoals gezegd wordt in deze rapportage alleen verslag gedaan van het experiment bij het Citaverde College.

Het onderzoek kent een opzet waarin data is verzameld over het Citaverde College en een controlegroep. Deze controlegroep bestaat uit de andere vmbo scholen met TL-aanbod in

⁵ In Roermond is deze keuzemogelijkheid er niet.

Roermond en directe omgeving. De resultaten bij het Citaverde College kunnen op deze manier worden afgezet tegen een andere groep scholen waar geen experimentele activiteiten worden uitgevoerd.

Er zijn drie soorten data verzameld:

- in- door- en uitstroomgegevens van het Citaverde College in Roermond en Nederweert en de omliggende scholen;
- vragenlijsten over de schoolkeuze, sectorkeuze en studiekeuze. Vragenlijsten zijn afgenomen bij leerlingen en ouders van het Citaverde College in Roermond en Nederweert en omliggende scholen in Roermond en Weert. Bijlage 2 en 3 geven een overzicht van de afgenomen vragenlijsten per school;
- documenten van het Citaverde College, zoals het strategisch beleidsplan en documenten waarin de invulling van de TL nader wordt beschreven.

In de vijf metingen die tot nog toe zijn uitgevoerd zijn leerlingen gevolgd die tussen 2005-2006⁶ en 2012-2013 zijn ingestroomd in het eerste leerjaar op één van de scholen. In totaal gaat het dus om acht jaargroepen (cohorten) die zijn gevolgd. Verspreid over de drie keuzemomenten en de vijf metingen hebben tot nu circa 4400 leerlingen en bijna 1650 ouders een vragenlijst ingevuld.

Rapport vijfde meting

In de voorliggende rapportage wordt verslag gedaan van de metingen die tot op heden in het kader van de monitoring en evaluatie van het experiment op het Citaverde College zijn uitgevoerd. De nadruk ligt hierbij op de vijfde meting.

In voorgaande metingen was het al mogelijk met behulp van in- door- en uitstroomcijfers één jaargroep te volgen van instroom in het vmbo tot en met uitstroom richting vervolgonderwijs. In deze meting is het voor het eerst mogelijk een jaargroep te volgen die gedurende alle meetmomenten een vragenlijst heeft ingevuld. Het gaat om leerlingen die in 2008-2009 zijn ingestroomd en in 2011-2012 zijn uitgestroomd. Hiermee kan de motivatie en belangstelling van leerlingen voor de sector Groen gedurende de hele vmbo-loopbaan, inclusief de overgang naar het mbo in kaart worden gebracht.

Het rapport is opgebouwd aan de hand van de drie hoofdvragen van het onderzoek. In hoofdstuk 2 wordt beschreven in hoeverre het Citaverde College slaagt in het aantrekken van (extra) leerlingen op TL-niveau. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 3 in op de doorstroom van leerlingen naar de bovenbouw GL/TL en de belangstelling van de leerlingen voor de sector Groen. Daarna wordt in hoofdstuk 4 beschreven in welke mate het experiment erin slaagt om leerlingen vanuit de TL door te laten stromen naar het mbo-groen op niveau 3 en 4. Hoofdstuk 5 sluit af met de belangrijkste conclusies.

⁶ In de eerste meting zijn leerlingen bevraagd die in 2008-2009 op het Citaverde College zaten. De leerlingen uit leerjaar 4 in 2008-2009 zijn in 2005-2006 gestart en zijn dus onderdeel van het experiment, ondanks dat de experimentele activiteiten in 2005-2006 nog niet gestart waren.

2 De keuze voor een vmbo-school

Om te bepalen wat de effecten zijn op de doorstroom naar mbo-groen is eerst gekeken naar de instroom in de TL van het Citaverde College. Leerlingen moeten immers eerst kiezen voor het Citaverde College voordat zij vanuit het vmbo-groen kunnen kiezen voor het mbo-groen.

Met behulp van de uitkomsten die in dit hoofdstuk worden beschreven kunnen we antwoord geven op de vraag in hoeverre het Citaverde College erin slaagt om meer leerlingen op TL-niveau aan te trekken. We betrekken hierin drie onderwerpen: het aantal leerlingen in leerjaar 1, het instroomniveau van deze leerlingen en de motieven van de leerlingen om voor het Citaverde College te kiezen.

Deze onderwerpen worden eerst voor het Citaverde College in Roermond beschreven en vervolgens voor de locatie Nederweert.

2.1 De keuze voor het Citaverde College in Roermond

Instroom

Het vmbo van het Citaverde College in Roermond heeft de afgelopen jaren te maken gehad met een sterke daling van het aantal leerlingen in leerjaar 1. In het schooljaar 2005-2006 zaten er nog 185 leerlingen in leerjaar 1. In 2012-2013 is dit afgenomen tot 95 leerlingen. Dat betekent dat het leerlingenaantal de afgelopen zeven jaar bijna gehalveerd is. Hoewel de daling groot is op alle niveaus, is de krimp in de KGT-klassen wel kleiner (-42 procent) dan in de BL-klassen (-55 procent). In het schooljaar 2012-2013 zitten er 95 leerlingen in leerjaar 1: 52 leerlingen in de KGT-klassen en 43 leerlingen in de BL-klassen (zie bijlage 1, overzicht 2.1).

De krimp in het aantal leerlingen in leerjaar 1 heeft zich tussen het schooljaar 2011-2012 en het schooljaar 2012-2013 volledig voorgedaan in de KGT-klassen. In de basisberoepsgerichte leerweg is het aantal leerlingen het afgelopen jaar dus stabiel gebleven. Als gevolg hiervan nadert het aantal leerlingen in BL-klassen dat van het aantal leerlingen in de KGT-klassen. Deze ontwikkeling was eerder al door het Citaverde College voorspeld.

Niet alleen op het Citaverde College in Roermond is het aantal leerlingen in leerjaar 1 afgenomen. Ook in de regio is tussen 2011-2012 en 2012-2013 een afname van gemiddeld circa 4 procent zichtbaar van het aantal leerlingen in de vmbo-brugklassen. In het afgelopen schooljaar heeft de 'buurman' en grootste concurrent van het Citaverde College, de MAVO Roermond, zelfs 15 procent minder leerlingen zien instromen (na een piek in 2011-2012). Over meerdere jaren gezien, is echter nog geen daling van het totaal aantal leerlingen in de vmbo-brugklassen waarneembaar (zie bijlage 1, overzicht 2.2). Dit zal de komende jaren sterk veranderen: vanaf 2014 tot 2020 zal het aantal leerlingen op het vmbo in de regio naar verwachting met ongeveer 25 procent dalen als gevolg van demografische ontwikkelingen.⁷ Voor zover deze prognose ook van toepassing is op het Citaverde College, zal het aantal leerlingen in leerjaar 1 op het Citaverde College verder dalen tot circa 70 leerlingen.

⁷ R. Vink e.a. (2010). Beroepsonderwijs Limburg 2020: verwachte leerlingenaantallen in het vmbo en mbo in de provincie Limburg.

Instreamniveau

In eerdere metingen van het evaluatieonderzoek was al een (lichte) daling van het instroomniveau van de leerlingen op het vmbo van het Citaverde College zichtbaar (bijlage 1, overzicht 2.3). In het schooljaar 2012-2013 zien we een verdere afname van het aantal leerlingen dat instroomt met een citoscore op TL-niveau (score hoger dan 532). Het Citaverde College slaagt er dus niet goed in om leerlingen op TL-niveau aan te trekken. Op GL-niveau lukt dat beter. De volgende tabel geeft een overzicht van de citoscores van leerlingen uit de KGT-klassen.

Overzicht 2.4 – Citoscore van leerlingen in de KGT-klassen, 2012-2013⁸

Niveau citoscore	Aantal	%
BL-niveau (< 520)	1	2
KL-niveau (520-528)	22	49
GL-niveau (528-532)	14	31
TL-niveau (>532)	8	18
Totaal	45	100
.....		
geen cito	7	

Bijna de helft van de leerlingen in de KGT-klassen heeft een citoscore op KL-niveau en minder dan een vijfde op TL-niveau (zie overzicht hierboven en bijlage 1, overzicht 2.3). Hoewel leerlingen met een citoscore op KL-niveau de kans krijgen om te bewijzen dat zij een diploma kunnen halen op GL- of TL-niveau lukt dat circa 60 procent van de leerlingen in de praktijk niet. Zij worden in het derde leerjaar in de KL-klas geplaatst. Hierdoor daalt het aantal leerlingen in de GT-klas in leerjaar 3 en 4. Voor het experiment betekent dit een kleinere groep leerlingen die voor een groene mbo-opleiding kunnen kiezen.

Motieven in de schoolkeuze

Leerlingen en ouders hebben bij het maken van de schoolkeuze bepaalde motieven. Een aantal motieven zijn voor vrijwel alle ouders en leerlingen belangrijk, ongeacht voor welke school zij kiezen. Zo moet de school veilig zijn, duidelijke regels hanteren, goede begeleiding hebben voor leerlingen met bepaalde (leer)problemen en er moet een goede sfeer zijn tussen leerlingen en docenten en tussen ouders en docenten. Ouders letten specifiek ook op het beleid rondom lesuitval en de manier waarop de school bekend staat. Heel belangrijk voor ouders is ook dat hun kind zelf achter de gemaakte schoolkeuze staat.

Specifiek voor het Citaverde College maken leerlingen en ouders ook de keuze voor het aanbod van groen onderwijs en/of het aanbod van de TL.⁹

Het aantal leerlingen dat puur vanwege het groene onderwijs kiest voor het Citaverde College is al jaren op rij min of meer stabiel. In absolute aantallen gaat het jaarlijks om circa 10 leerlingen. Voor veel meer leerlingen – zo'n 40 procent – speelt het aanbod van groen onderwijs wel een

⁸ In bijlage 1, overzicht 2.3 staat een overzicht van *alle* leerlingen uit leerjaar 1 van het Citaverde College Roermond, dus inclusief de leerlingen in de BL-klassen.

⁹ Er is een typering gemaakt in de motieven die leerlingen hebben om voor het Citaverde College te kiezen. Deze typering is gemaakt door de antwoorden van leerlingen te analyseren op verschillende (sub)vragen in de vragenlijst die ingaan op het aanbod/belang van de TL en het aanbod/belang van groen onderwijs. In bijlage 4 wordt een korte toelichting gegeven.

rol (de 'groene leerlingen' en de 'groene TL-leerlingen', zie bijlage 1, overzicht 2.5). Uit het onderzoek komt naar voren dat dit aanbod vooral belangrijk lijkt als een keuzemogelijkheid naast andere sectoren: ruim 80 procent van de leerlingen en ouders geven namelijk aan dat zij het ook belangrijk vinden dat ook voor andere sectoren gekozen kan worden.

Naast het groene onderwijs is voor circa 60 procent van de leerlingen het aanbod van de TL een motief in de keuze voor het Citaverde College (de 'TL-leerlingen' en de 'groene TL-leerlingen'; zie bijlage 1, overzicht 2.5). Het kunnen volgen van de TL blijft daarmee een belangrijke reden om voor het Citaverde College te kiezen. Ondanks dat ongeveer 60 procent van de leerlingen uit de KGT-klassen er niet in slaagt door te stromen naar de GL/TL in de bovenbouw, laten deze cijfers zien dat veel leerlingen – ook die met lagere citoscores – op het moment van instroom hopen het vmbo af te ronden met een TL-diploma.

Meer dan een derde van de ouders van leerlingen op omliggende scholen in Roermond geeft aan dat zij het Citaverde College hebben overwogen bij het maken van de schoolkeuze. Van deze ouders is meer dan een derde niet op de hoogte dat het Citaverde College naast de beroepsgerichte leerwegen ook de TL aanbiedt. De bekendheid van de TL is sinds de start van het experiment ook niet verder toegenomen.

Om de daling van het aantal brugklasleerlingen – in met name de KGT-klassen – de komende jaren terug te dringen, zou dan ook meer ingezet kunnen en moeten worden op het vergroten van de bekendheid van het onderwijsaanbod TL. Het beter en meer onder de aandacht brengen van de TL – bij ouders, basisscholen, op de website en via open dagen – lijkt kansrijk in het aantrekken van extra leerlingen.

2.2 De keuze voor het Citaverde College in Nederweert

Instream en instroomniveau

De locatie Nederweert van het Citaverde College heeft de afgelopen jaren te maken gehad met een sterk wisselend aantal leerlingen. Tussen 2005-2006 en 2009-2010 verdrievoudigde het aantal leerlingen in leerjaar 1 tot 150 om daarna weer te dalen tot circa 100 leerlingen. In 2012-2013 zijn 96 nieuwe leerlingen ingestroomd, vrijwel gelijk aan de instroom in 2011-2012 (bijlage 1, overzicht 2.6). De instroom lijkt zich te stabiliseren. Net als in Roermond moet in de komende jaren wel rekening gehouden worden met een krimp als gevolg van demografische ontwikkelingen. Het aantal nieuw ingestroomde leerlingen op de locatie Nederweert kan dan dalen tot circa 75 in 2020.

Van de 96 nieuwe leerlingen zitten 77 leerlingen in GL/TL-klassen. De overige 19 leerlingen zitten in een vmbo+-klas. Leerlingen in deze klas zijn gericht op doorstroom naar havo. De meeste leerlingen uit de regio die na het vmbo naar het havo willen, kiezen ervoor om naar de Philips van Horne Scholengemeenschap in Weert te gaan. Op deze school geeft ruim de helft van de leerlingen aan naar het havo te willen.

Motieven in de schoolkeuze

Ook de locatie Nederweert onderscheidt zich van de andere vmbo-scholen in de regio door het groene onderwijs. Toch is dit maar voor een beperkt deel van de leerlingen (circa 20 procent; de 'groene leerlingen' en de 'groene TL-leerlingen') een motief in de keuze voor het Citaverde College. Jaarlijks kiezen – net als op de locatie Roermond – circa 10 leerlingen specifiek vanwege het groene onderwijs voor de school (de 'groene leerlingen').

Voor de meeste leerlingen hebben andere motieven een doorslaggevende rol gehad. Veel leerlingen noemen de geboden begeleiding (bv. bij dyslexie) en de kleinschaligheid van de school belangrijke redenen om voor het Citaverde College te kiezen. Dit soort motieven zijn voor een steeds grotere groep leerlingen belangrijk. In 2008-2009 koos 30 procent van de leerlingen voor de school om andere redenen dan het groene onderwijsaanbod of het onderwijs op TL-niveau. In 2012-2013 is dat gegroeid tot 44 procent (bijlage 1, overzicht 2.7).

De grootte van de school lijkt meer dan voorheen een rol te spelen in de keuze voor het Citaverde College. Door een herstructurering van het onderwijs in Weert kunnen leerlingen met een TL-advies alleen nog kiezen voor het (grote) Philips van Horne en het (kleine) Citaverde College. De keuze voor een school is daarmee direct ook de keuze voor een grote of kleine school geworden. De omvang van het Philips van Horne doet sommige leerlingen en ouders besluiten om voor het Citaverde College te kiezen. Opgemerkt moet worden dat een deel van de leerlingen uit Weert gekozen lijkt te hebben voor scholen buiten de directe regio van Weert, want het aantal leerlingen op het vmbo in Weert is tussen 2011-2012 en 2012-2013 afgenomen met 50 leerlingen (bijlage 1, overzicht 2.8). Demografische ontwikkelingen lijken hier niet de oorzaak van, aangezien deze pas vanaf 2014 zouden moeten optreden.

Uit het onderzoek komen een aantal reacties van ouders van leerlingen op het Philips van Horne naar voren die het vervelend vinden dat zij geen keuze meer hebben als hun kind een GL/TL of TL/havo advies heeft. Het kind is 'gedwongen' om te kiezen voor het Philips van Horne. Het Citaverde College zou zich daarom duidelijker kunnen profileren als alternatief: ouders en leerlingen hebben wél een keuzemogelijkheid. Hierbinnen zouden het relatief kleine leerlingenaantal en de kwaliteit van de begeleiding, samen met het aanbod van groen onderwijs verder benadrukt kunnen worden.

De locatie Nederweert richt zich in het experiment op de groene invulling van de TL en probeert leerlingen daarmee voor het mbo-groen te interesseren. Als het Citaverde College erin zou slagen extra brugklasleerlingen aan te trekken, leidt dat (zelfs) bij een gelijkblijvend percentage leerlingen dat de school weet te interesseren voor een groene vervolgopleiding toch tot een grotere absolute doorstroom naar het mbo-groen.

2.3 Samenvatting

Het absolute aantal leerlingen dat instroomt op beide locaties is de afgelopen jaren (fors) afgenomen. In Roermond zien we ook dit schooljaar weer een afname, die zich volledig voordoet in de KGT-klassen (niet in de BL-klassen). In Nederweert lijkt het aantal leerlingen zich te stabiliseren. Door demografische ontwikkelingen moet echter rekening gehouden worden met een verdere daling.

Voor de locatie Roermond zien we naast een dalend aantal leerlingen in de KGT-klassen ook een afname van het aantal leerlingen in deze klas dat instroomt op TL-niveau. Het experiment slaagt er niet goed in om deze leerlingen aan te trekken. Voor een grote groep leerlingen speelt het aanbod van de TL wel een rol in de keuze voor het Citaverde College. De bekendheid van het aanbod is echter relatief beperkt: een derde van de ouders die het Citaverde College heeft overwogen in de schoolkeuze is er niet bekend mee. Voor het vergroten van de instroom op TL-niveau lijkt het daarom zinvol om (verder) in te zetten op het vergroten van de bekendheid van de TL.

Het percentage leerlingen dat voor het Citaverde College kiest vanwege het aanbod van groen onderwijs is in Roermond relatief groot, maar neemt door het experiment niet verder toe. Het aanbod van Groen wordt vooral gezien als een waardevol aanbod naast dat in andere sectoren. Voor de locatie Nederweert speelt het groene onderwijs van oudsher een beperkte rol in de schoolkeuze. Leerlingen kiezen vooral om andere redenen dan groen voor de school. Dat biedt kansen in het aantrekken van nieuwe leerlingen door de locatie Nederweert. Door herstructureeringen van het onderwijs in Weert, kunnen leerlingen met TL-advies nog maar bij één school terecht. Het Citaverde College zou zich meer als alternatief kunnen profileren. Een grotere instroom biedt immers kansen voor het vergroten van het aantal leerlingen dat doorstroomt naar het mbo-groen.

De groene invulling van het vmbo en het groen 'maken' van leerlingen is onderwerp van het volgende hoofdstuk.

3 De keuze voor een sector in het vmbo

Na afloop van leerjaar 2 worden leerlingen van het Citaverde College in Roermond in een leerweg geplaatst. Vervolgens maken zij aan het einde van leerjaar 3 de keuze voor een sector. Daarmee kan een eerste beeld kan worden geschetst van het succes van een groen ingevulde vmbo-tl: leidt dit ertoe dat leerlingen voor de sector Groen in het vmbo kiezen? En tonen zij interesse in een groene vervolgopleiding? In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op deze vragen.

Het hoofdstuk is ingedeeld in drie onderwerpen: de doorstroom naar de TL, de keuze voor de sector groen in het vmbo en de belangstelling voor een vervolgopleiding in het mbo-groen. Eerst wordt de situatie voor het Citaverde College in Roermond beschreven, vervolgens voor de locatie Nederweert.

3.1 Roermond

Doorstroom naar de GL/TL

Aan het einde van het tweede leerjaar worden leerlingen uit de brede KGT-klassen geplaatst in een leerweg. Leerlingen die de kaderberoepsgerichte leerweg gaan volgen worden in een KL-klas geplaatst, leerlingen die de gemengde of theoretische leerweg doen, in een GL/TL-klas.

Vanaf het schooljaar 2010-2011 is een omslag zichtbaar in het aantal leerlingen dat doorstroomt naar de GL/TL. Vanaf dat jaar zijn de determinatieregels aangescherpt, waardoor veel minder leerlingen dan voorheen mogen doorstromen naar de GL/TL.

In het schooljaar 2011-2012 is 40 procent van de KGT-leerlingen in leerjaar 3 in de GL/TL-klas ingestroomd. Dat is procentueel een lichte toename ten opzichte van het schooljaar daarvóór (34 procent doorstroom naar GL/TL). In absolute aantallen echter is de doorstroom naar de GL/TL vrijwel niet toegenomen, omdat het totale leerlingenaantal in leerjaar 3 is gedaald van 76 naar 62 leerlingen (bijlage 1, overzicht 3.1).

Bijna een derde van de leerlingen uit de GL/TL-klas heeft op de basisschool een schooladvies gekregen op BL- of KL-niveau. Uit de resultaten van de vorige meting van het evaluatieonderzoek was sprake van een sterke afname in het percentage dat erin slaagde om met een laag schooladvies op te stromen naar de GL/TL (17 procent). Er lijkt sprake te zijn geweest van een eenmalige dip (bijlage 1, overzicht 3.2). Omdat de strengere determinatie-eisen pas twee jaar geleden zijn ingevoerd, is hier pas over een paar jaar met meer zekerheid iets over te zeggen.

In vergelijking met omliggende scholen is de opstroom van leerlingen op het Citaverde College in Roermond erg hoog. Dit is (mede) het gevolg van een ander – strenger – aannamebeleid op bepaalde andere scholen in Roermond.

Het maken van de sectorkeuze

Voor leerlingen die de TL volgen is de sectorkeuze eigenlijk een vakkenpakketkeuze. De samenstelling van het vakkenpakket is vaak gebaseerd op de richting waar de leerling na het vmbo een opleiding in wil volgen. In samenhang daarmee bepaalt het gewenste beroep ook de sectorkeuze. Hierin speelt tevens de kans op werk in dit beroep een rol. Naast deze werkgerelateerde factoren is de sectorkeuze ook gebaseerd op hoe goed de leerling is in de vakken die horen bij de sector.

Om leerlingen een juiste sectorkeuze – en in lijn daarmee goede opleidingskeuze – te kunnen laten maken worden vanaf leerjaar 1 diverse loopbaanoriënterende en –begeleidende activiteiten (LOB-activiteiten) verzorgd.

- In de onderbouw krijgen leerlingen Praktische Sector Oriëntatie (PSO). Door middel van allerlei activiteiten (bijvoorbeeld bedrijfsbezoeken) leren zij kennis maken met de verschillende sectoren. Op het Citaverde College Roermond wordt ook de voorlichting over de andere sectoren dan Groen op een groene manier ingekleed. Zo kan voorlichting over de sector Zorg en Welzijn bijvoorbeeld vanuit het perspectief van dierversorgung worden gegeven.
- Leerlingen hebben elke week één uur LOB-les. In deze lessen wordt (naast andere onderwerpen) ook aandacht besteedt aan de keuze voor een vervolgopleiding en het bijpassende vakkenpakket.
- Voor leerlingen uit leerjaar 3 en 4 worden voorlichtingsavonden georganiseerd, verzorgd door mbo-instellingen. Leerlingen wordt aangeraden om bij deze avonden aanwezig te zijn, maar er geldt geen aanwezigheidsplicht.

Het Citaverde College is erg terughoudend in de voorlichting over havo. Dat betekent dat er geen algemene voorlichting over doorstroom naar havo wordt gegeven, maar alleen in wordt gegaan op individuele vragen van leerlingen hierover.

Naast diverse LOB-activiteiten is de school vorig jaar gestart met het verweven van Groen in de dagelijkse lespraktijk en zijn doorlopende leerlijnen ingevoerd die het vmbo en het mbo van het Citaverde College verbinden.¹⁰ Ook volgt nog steeds elke leerling het beroepsgerichte vak het Groene Leertraject (GLT). In dit vak kiezen leerlingen voor een aantal 'contexten', zoals Ontwerp en Creatie, Dier en Zorg of Groene Ruimte. Leerlingen oriënteren zich breed door meerdere contexten te kiezen, maar kiezen uiteindelijk examen voor één context. In de derde periode van leerjaar 4 start de voorbereiding voor het examen van het beroepsgerichte vak Landbouwbreed. Naast de context die de leerling gekozen heeft wordt dan ook gefocust op de examenstof. Met het Groene Leertraject wordt ook een terugvaloptie naar de gemengde leerweg gecreëerd.

Bij de keuze voor een sector spelen de ouders een belangrijke rol. Daarnaast is ook de PSO voor veel leerlingen van de locatie Roermond van invloed geweest op de sectorkeuze, net als een korte stage die zij soms gelopen hebben. De voorlichting op het vmbo speelt maar een heel beperkte rol. Dat is niet alleen zo op het Citaverde College in Roermond, maar ook op de locatie Nederweert en op andere VO-scholen in de regio. Anders dan op andere scholen speelt ook de decaan maar een kleine rol voor leerlingen van de locatie Roermond. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de rol die de decaan op het Citaverde College in Roermond heeft: deze is er voornamelijk voor leerlingen die met heel specifieke vragen komen over bijvoorbeeld reiskos-

¹⁰ Zie hiervoor de rapportage over de vierde meting, pagina 18-19.

tenregelingen (OV), of vragen over specifieke opleidingen. Volgens het Citaverde College heeft maar één op de vijf á zes leerlingen contact heeft gehad met de decaan.

Ondanks alle activiteiten en voorlichting vindt iets meer dan de helft van de leerlingen dat zij onvoldoende informatie hebben gehad om de sectorkeuze te kunnen maken. Het is onduidelijk waarom zoveel leerlingen dit vinden. Op andere scholen zijn veel minder leerlingen (gemiddeld 16 procent) van mening dat zij te weinig informatie hebben gekregen.

De gemaakte sectorkeuze en de interesse in mbo-groen

Zoals gezegd maken leerlingen op het Citaverde College in Roermond aan het einde van het derde leerjaar de keuze voor een vakkenpakket. Uit een bepaalde combinatie van vakken kunnen echter vaak meerdere sectoren 'geconstrueerd' worden. Een leerling met de vakken Nederlands, Engels, Maatschappijleer, Lichamelijke Opvoeding, Wiskunde, Natuur/scheikunde 1 en Biologie kan zowel de sector Groen als de sector Techniek volgen, omdat de sectorvakken (Wiskunde, Natuur/scheikunde 1) zowel horen bij de sector Groen als bij de sector Techniek. Het Citaverde College bepaalt daarom pas ná examinering welke sector de leerling gevolgd heeft. Voor die tijd volgt elke leerling in principe de sector Groen. Leerlingen kiezen echter een vakkenpakket op basis van de gewenste vervolgopleiding. Ondanks dat de gekozen sector dus nog niet vaststaat, hebben leerlingen wel het *gevoel* voor een bepaalde sector gekozen hebben.

In het verleden koos ongeveer de helft van de leerlingen voor de sector Groen.¹¹ Sinds vorig schooljaar is een sterke afname zichtbaar, waarbij nog maar een kwart van de leerlingen voor de sector Groen kiest. Ook dit jaar heeft ongeveer een kwart van alle GL/TL-leerlingen voor deze sector gekozen. De meeste leerlingen (43 procent) kiezen voor de sector Zorg en Welzijn. 17 Procent kiest voor de sector Techniek en 13 procent voor de sector Economie (bijlage 1, overzicht 3.3). Op scholen in de regio kiezen elk jaar juist erg veel leerlingen voor de sector Economie in het vmbo. De sector Groen wordt er vrijwel niet gekozen.

Ondanks dat een kwart van de leerlingen van de locatie Roermond voor de sector Groen kiest, ontbreekt bij de meeste leerlingen uit leerjaar 3 de interesse om voor een groene vervolgopleiding te kiezen. Eerder in deze rapportage zagen we al dat het aantal leerlingen in de GL/TL-klas sterk is afgenomen. Het aantal leerlingen met belangstelling voor het mbo-groen is echter nog sterker gedaald. Maar één leerling geeft aan naar het mbo-groen toe te willen gaan. In voorgaande metingen van het experiment waren dat elk jaar ongeveer 10 leerlingen.

In het kader van de doelstellingen van het experiment is de verminderde interesse voor Groen (die we terugzien in de gemaakte sectorkeuze en de interesse in een vervolgopleiding in het mbo-groen) geen goed signaal. Toch zien we dat het totale aantal leerlingen dat uiteindelijk kiest voor een groene mbo-opleiding *percentueel* nauwelijks afneemt (zie hiervoor het volgende hoofdstuk). Het lijkt er dan ook op dat leerlingen pas in het laatste jaar van hun vmbo-opleiding de keuze voor een groene vervolgopleiding maken. Een andere verklaring is dat leerlingen hun gewenste vervolgopleiding niet als groen beoordelen. Opleidingen zoals Interieur en Vormgeving, Sport, Recreatie en Toerisme of Wellness & Lifestyle worden verzorgd door AOC's, maar worden niet door alle leerlingen gezien als opleidingen in de sector Groen.

¹¹ Het antwoord van de leerling op de vraag naar de gemaakte sectorkeuze in de vragenlijst.

3.2 Nederweert

Het maken van de sectorkeuze

In de vorige paragraaf zagen we dat op de locatie Roermond voorafgaand aan de sectorkeuze eerst de keuze voor een leerweg wordt gemaakt. In Nederweert zitten leerlingen direct vanaf leerjaar 1 al in een GL/TL-klas en is van het maken van een leerwegkeuze later in de opleiding geen sprake meer. Dit betekent ook dat het Citaverde College in Nederweert voor een succesvol experiment afhankelijk is van het groen 'maken' van de leerlingen. Hier wordt op diverse manieren aan gewerkt.

Het belangrijkste onderdeel van de groene invulling van de TL is het beroepsgerichte vak Landbouwbreed (LBB). Leerlingen zijn sinds enkele jaren verplicht dit vak een jaar lang te volgen in leerjaar 3. Na dit jaar kunnen ze kiezen of ze ook examen willen doen in het vak.

LBB is vergelijkbaar met het Groene Leertraject. Door verschillende programmaonderdelen te volgen (bv. bloem, plant, dier) krijgen de leerlingen een beeld van de sector Groen.

Naast LBB maken leerlingen ook op andere manieren kennis met de sector Groen. In de eerste twee jaar van het vmbo gebeurt dat hoofdzakelijk via de Praktische Sector Oriëntatie (PSO). Hierin maken leerlingen onder andere via bedrijfsbezoeken kennis met alle sectoren, waaronder Groen. In leerjaar 3 en 4 zijn er naast LBB diverse LOB-activiteiten waarin (naast de andere sectoren) aandacht is voor de sector Groen. Zo worden onder meer bedrijfsbezoeken afgelegd, moeten leerlingen in LOB-lessen actief op zoek naar informatie over vervolgopleidingen, bezoeken zij een ROC of AOC en lopen zij aan het einde van leerjaar 3 stage.

De bovenstaande activiteiten moeten leerlingen helpen om een goede sectorkeuze en aansluitend juiste opleidingskeuze te kunnen maken. Door binnen deze activiteiten het accent te leggen op de sector Groen hoopt de locatie Nederweert meer leerlingen voor deze sector te interesseren.

De manier waarop leerlingen van de locatie Nederweert hun sectorkeuze maken is grotendeels vergelijkbaar met de manier waarop de leerlingen van het Citaverde College in Roermond (en ook leerlingen van andere scholen in Weert en Roermond) dat doen. Dat houdt in dat leerlingen aangeven dat vooral de vervolgopleiding en het gewenste toekomstige beroep de keuze bepalen. Daarbij hebben zij veel gehad aan de betrokkenheid van de ouders en de stage die zij gelopen hebben. De belangrijke rol die de ouders spelen past in het LOB-beleid van de school, waarin ouders via een rollenspel en via opdrachten worden betrokken in het keuzeproces van de leerling.

Anders dan in Roermond heeft de PSO nauwelijks invloed gehad op de keuze. Wel is informatie over vervolgopleidingen een belangrijke bron van informatie geweest in het maken van de sectorkeuze.

De gemaakte sectorkeuze en de interesse in mbo-groen

De interesse (en keuze) voor de sector Groen is op de locatie Nederweert nooit zo groot geweest als op de locatie Roermond. Dat past in het beeld van voormalige categoriale mavo¹² die de school ooit was. De groene invulling van het vmbo (de experimentele activiteiten) lijkt hier geen verandering in te brengen. Dat zien we terug in zowel de sectorkeuze die leerlingen maken, de animo voor LBB en de interesse voor een vervolgopleiding in het mbo-groen.

12 Tot 1998-1999

Sinds de start van het experiment in 2007 is het percentage leerlingen dat kiest voor de sector Groen in het vmbo niet toegenomen. Jaarlijks kiest gemiddeld iets meer dan 10 procent van de leerlingen voor deze sector (bijlage 1, overzicht 3.4). In 2011-2012 hebben 16 leerlingen voor de sector Groen in het vmbo gekozen (13 procent), een vergelijkbaar percentage ten opzichte van vorig schooljaar. De meeste leerlingen kiezen op het vmbo voor de sectoren Economie en Zorg en Welzijn.

In lijn met bovenstaande is ook het percentage leerlingen dat ervoor kiest om examens te doen in het vak LBB het afgelopen jaar niet verder toegenomen. Het gaat om 19 procent van de leerlingen, ten opzichte van 18 procent in het voorgaande schooljaar. Bijna alle leerlingen die voor het vak hebben gekozen hebben ook voor de sector Groen in het vmbo gekozen. Leerlingen die het vak volgen maar een andere sector in het vmbo volgen, hebben mogelijk voor het LBB gekozen vanwege de terugvaloptie richting de GL die het vak biedt.

Het lijkt er dan ook op dat LBB geen nieuwe leerlingen voor de sector weet te interesseren. Leerlingen geven aan het vak niet interessant te vinden (42 procent), het een saai, langdradig of eentonig vak te vinden (33 procent) of geven aan het vak te hebben laten vallen omdat ze geen opleiding of werk in de richting Groen willen gaan doen (25 procent).

Ook in de belangstelling voor het mbo-groen is geen verandering waarneembaar. Elk jaar geven vijf leerlingen aan interesse te hebben in een groene vervolgopleiding. De experimentele activiteiten hebben dit aantal nog niet laten toenemen. Net als in Roermond lijken leerlingen pas heel laat in het vmbo de keuze voor een opleidingsrichting te maken: het totale aantal leerlingen dat uiteindelijk kiest voor een groene mbo-opleiding is namelijk wél toegenomen (zie volgende hoofdstuk).

3.3 Samenvatting

Naast het aantrekken van leerlingen (met een schooladvies) op TL-niveau bestaat het experiment op het Citaverde College uit het groen invullen van deze TL. Het doel is om gedurende de vmbo-opleiding de interesse van leerlingen voor de sector Groen te wekken, zodat zij na hun examens kiezen voor een vervolg in het mbo-groen.

Voorafgaand aan de groene invulling van de TL, moeten leerlingen van de locatie Roermond eerst doorstromen naar de GL/TL-klas in leerjaar 3. De instroom in de GL/TL is de afgelopen twee jaar gehalveerd. Door een aangescherpte determinatie slaagt maar 40 procent van de leerlingen erin door te stromen naar de GL/TL-klas. In 2012-2013¹³ gaat het om 25 leerlingen. Naast de halvering van het aantal leerlingen in de GL/TL is ook de keuze voor de sector Groen (7 leerlingen) en de belangstelling voor het mbo-groen in leerjaar 3 (1 leerling) bij leerlingen van de locatie Roermond fors gedaald. Het experiment slaagt er niet in om meer leerlingen al in leerjaar 3 te interesseren voor Groen.

In Nederweert vormt de groene invulling van de TL de kern van het experiment. De activiteiten die de school daarvoor organiseert hebben echter – net als in Roermond – geen effect op de keuze voor de sector Groen in het vmbo en de interesse in een groene vervolgopleiding aan het eind van leerjaar 3. Dat houdt in dat jaarlijks circa tien leerlingen kiezen voor de sector Groen in het vmbo en een vervolgopleiding in het mbo-groen de interesse heeft van circa vijf leerlingen.

13 Deze leerlingen zaten in 2011-2012 in leerjaar 3

Desondanks is op beide locaties geen afname zichtbaar in het aantal GL- en TL-leerlingen dat na examinering doorstroomt naar het mbo-groen (zie volgende hoofdstuk). Leerlingen lijken dus pas erg laat in de vmbo-opleiding – aan het einde van leerjaar 4 – de keuze voor Groen te maken.

4 De keuze voor een opleiding in het mbo

Het uiteindelijke doel van het experiment is het creëren van een groei in het aantal leerlingen dat kiest voor een groene mbo-opleiding. In het vorige hoofdstuk hebben we de belangstelling hiervoor gedurende het vmbo (GL/TL) bekeken. In dit hoofdstuk worden de daadwerkelijke keuzes voor een vervolgopleiding in beeld gebracht. Daarmee kunnen we het succes van een groen ingevulde TL bepalen.

We bespreken twee thema's: de keuze voor een opleiding in het mbo-groen en de samenhang van een keuze voor mbo-groen met eerdere groene keuzes tijdens het vmbo. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre er sprake is van een 'groene keten' van beslismomenten. Zoals in de voorgaande hoofdstukken beschrijven we eerst de situatie voor het Citaverde College in Roermond en daarna voor de locatie Nederweert.

4.1 Roermond

De keuze voor een vervolgopleiding

In 2011-2012 hebben 12 GL- en TL-leerlingen voor een opleiding in het mbo-groen gekozen. Het gaat om 27 procent van de gediplomeerde GL- en TL-leerlingen. Het Citaverde College in Roermond is daarmee geslaagd in haar eigen ambitie om in 2012 25 procent van de leerlingen door te laten stromen naar het mbo-groen.¹⁴ Overzicht 4.1 geeft weer voor welke groene mbo-opleidingen de leerlingen hebben gekozen.

Overzicht 4.1 – Gekozen vervolgopleidingen mbo-groen door gediplomeerde GL/TL-leerlingen, Citaverde College Roermond

Naam opleiding	Aantal
Bloem en design	1
Dierenartsassistente paraveterinair	2
Diervverzorging	1
Greenport Production	1
Greenport Retail	1
Interieur en Vormgeving	1
Loonwerk	1
Paraveterinair	1
Sport, Recreatie en Toerisme	2
Veehouderij	1

In vergelijking met voorgaande jaren is het percentage leerlingen dat gekozen heeft voor een groene mbo-opleiding met meer dan 10 procentpunt toegenomen. In aantallen gaat het om vier extra leerlingen ten opzichte van het vorige schooljaar (bijlage 1, overzicht 4.2).

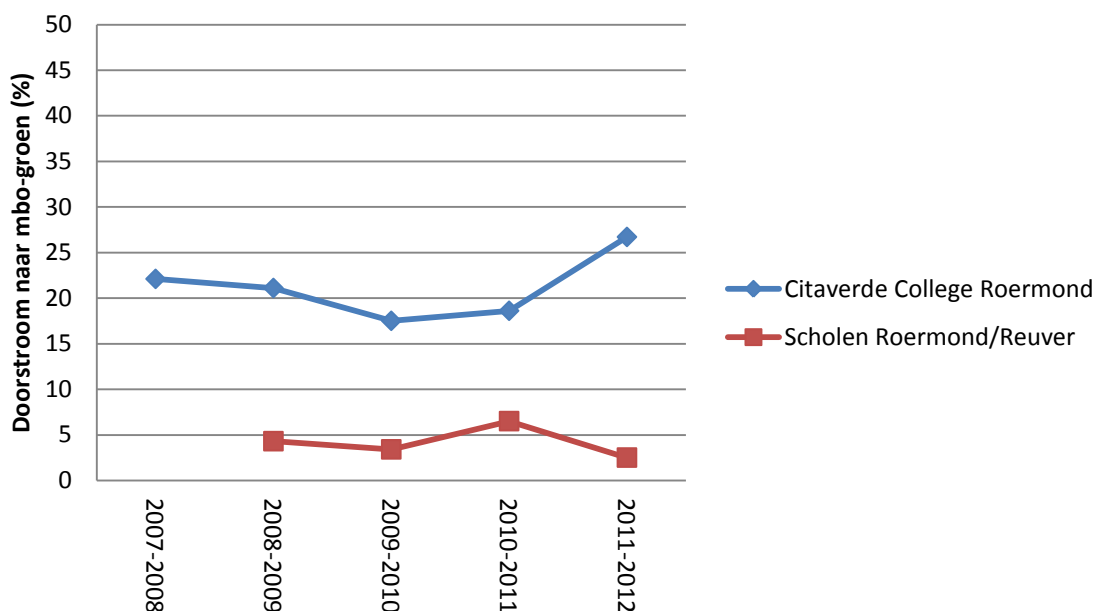
¹⁴ Citaverde College, Aanvraagformulier Projecten, projectnaam Theoretische Leerweg. December 2011.

De ambitie van de locatie Roermond is om de doorstroom naar mbo-groen toe te laten nemen tot 35 procent in 2014.¹⁵ Desondanks zal het *aantal* doorstromers in absolute zin, ook bij een succesvolle uitvoering van het beleid, krimpen. Dat is het gevolg van het sterk afgenomen aantal leerlingen in de GL/TL-klas.

De meeste leerlingen hebben in 2011-2012 gekozen voor een mbo-opleiding in de sector Economie (31 procent) of Zorg en Welzijn (31 procent). Die uitkomst past in het beeld van de sectoren die deze leerlingen in het vmbo hebben gevolgd. Geen enkele leerling heeft in 2011-2012 gekozen voor een vervolg op het havo.

Landelijk kiest circa 4 procent van de TL-leerlingen voor een vervolg in het mbo-groen.¹⁶ Op de andere scholen in Roermond ligt dat percentage nog iets lager. Slechts enkele leerlingen van deze scholen hebben gekozen voor een groene mbo-opleiding. In figuur 1.1 is het percentage doorstromers van het Citaverde College dat de afgelopen jaren naar mbo-groen is gegaan afgezet tegen het percentage doorstromers bij scholen in de regio Roermond.

Figuur 4.1 – Doorstroom naar mbo-groen (%), voor het Citaverde College Roermond en scholen in de regio Roermond¹⁷

Bron: DUO en Citaverde College Roermond

15 Ambitie is 35 procent doorstroom over gemiddeld alle leerwegen. In 2011-2012 was het gemiddelde over alle leerwegen 24 procent (27 procent binnen GL/TL, 30 procent binnen KL en 16 procent binnen BL; bron: DUO).

16 Bron: DUO

17 De cijfers van het Citaverde College zijn geleverd door het Citaverde College. Voor de scholen in de regio is gebruik gemaakt van de stroomcijfers vmbo-mbo van DUO. In deze DUO-cijfers is enkel de doorstroom naar mbo weergegeven (en niet naar havo of anders). Daarom is bij het berekenen van het percentage doorstromers op het Citaverde College de doorstroom naar havo of anders buiten de berekening gelaten. Hierdoor liggen de percentages iets hoger dan eerder in deze rapportage of in de tabellen is genoemd.

Het figuur laat zien dat het percentage leerlingen dat elk jaar voor mbo-groen kiest jaarlijks schommelt. Tussen 2010-2011 en 2011-2012 is de doorstroom op het Citaverde College gestegen en op scholen in de regio gedaald. Hoewel de toegenomen doorstroom naar mbo-groen bij het Citaverde College Roermond mogelijk een fluctuatie betreft (de stijging is niet significant), is de doorstroom naar mbo-groen *in vergelijking met de scholen in Roermond* tussen 2010-2011 en 2011-2012 wel significant toegenomen.

In de eindmeting – die in 2013-2014 wordt uitgevoerd – zal de ontwikkeling in de doorstroom naar mbo-groen over de gehele experimentele periode worden geanalyseerd en worden afgezet tegen de ontwikkeling op de scholen in de regio. Pas dan kan het uiteindelijke succes van het experiment bepaald worden.

De Groene Keten

In de voorgaande hoofdstukken hebben we een wisselend beeld gezien in de mate waarin de locatie Roermond de doelstellingen van het experiment weet te bereiken. We zien dat het afgelopen schooljaar de doorstroom naar het mbo is toegenomen, maar op alle andere punten blijven effecten uit: het totale aantal leerlingen in de KGT-brugklassen neemt af, hierbinnen is ook de instroom van leerlingen op TL-niveau afgenomen, de doorstroom naar de GL/TL-klassen is de afgelopen twee jaar sterk gedaald en de interesse en keuze voor Groen in het vmbo neemt niet toe.

Van de 12 leerlingen die in 2011-2012 voor het mbo-groen hebben gekozen, had de helft van de leerlingen (zes leerlingen) al in leerjaar 1 een groen profiel. In de keuze voor het Citaverde College speelde uitdrukkelijk het groene onderwijsaanbod een rol (het gaat om de 'groene leerlingen' en de 'groene TL-leerlingen'). Van de overige zes leerlingen hadden er vier nog geen interesse in groen. Van twee leerlingen is de situatie bij instroom onbekend; zij zijn waarschijnlijk al vóór het schooljaar 2008-2009 ingestroomd¹⁸ (gedoubleerd), zijn opgestroomd vanuit de BL-klas of zijn pas in een hoger leerjaar ingestroomd vanuit een andere school. Het onderstaande overzicht laat dit zien.

Overzicht 4.3 – Interesse in Groen bij instroom op het Citaverde College Roermond, uitgesplitst naar doorstroom mbo-groen en mbo niet-groen

Instroommotief in brugklas:	Doorstroom mbo-groen in 2011-2012		Doorstroom mbo, niet groen in 2011-2012	
	Aantal	%	Aantal	%
Groene leerling	2	20	2	10
TL leerling	3	30	15	71
Groene TL-leerling	4	40	3	14
Andere motieven	1	10	1	5
Totaal	10	100	21	100
Onbekend	2		14	

¹⁸ 2008-2009 was het eerste jaar van het vragenlijstonderzoek.

Het bovenstaande overzicht laat drie dingen zien:

- Onder de leerlingen die voor een opleiding in het mbo-groen hebben gekozen, had een groter deel al bij de instroom in leerjaar 1 interesse in de sector Groen (getypeerd als *groene leerling* of *groene TL-leerling*) dan leerlingen die voor een opleiding in een andere sector hebben gekozen. Het gaat om 60 procent ten opzichte van 24 procent.
- Drie van de 12 leerlingen die voor mbo-groen hebben gekozen hebben voor het Citaverde College gekozen omdat het de TL aanbood (en hebben dus niet voor de school gekozen vanwege het groene onderwijsaanbod). Deze leerlingen lijken een 'winst' van het experiment.
- Leerlingen bij wie groen een rol speelde in de keuze voor het Citaverde College, stromen uiteindelijk lang niet allemaal door naar het mbo-groen. Van de 11 leerlingen met een groen 'motief' hebben er zes voor het mbo-groen gekozen.

Een deel van de leerlingen die doorstroomt naar een groene vervolgopleiding ontwikkelt dus pas later in de opleiding interesse voor de sector en het mbo groen. Dit lijkt een gevolg van de groene invulling van het vmbo op het Citaverde College. Van de aanwezigheid van een zogenaamde *groene keten* lijkt minder sprake te zijn dan aanvankelijk is aangenomen.¹⁹

4.2 Nederweert

De keuze voor een vervolgopleiding

In Nederweert zijn 13 leerlingen doorgestroomd naar het mbo-groen, dat is 14 procent van alle gediplomeerde leerlingen. De doorstroom naar mbo-groen schommelt elk jaar een beetje. Ten opzichte van de afgelopen twee jaar is sprake van een toename in de doorstroom naar mbo-groen. In breder perspectief (vanaf 2007-2008) lijkt het eerder om een éénmalige piek te gaan (bijlage 1, overzicht 4.4).²⁰ Met een doorstroom van 14 procent is de locatie Nederweert er wel bijna in geslaagd om haar eigen ambitie van 15 procent doorstroom naar mbo-groen te bereiken. Het volgende overzicht geeft weer voor welke groene mbo-opleidingen gekozen is.

Overzicht 4.5 – Gekozen vervolgopleidingen mbo-groen door gediplomeerde GL/TL-leerlingen, Citaverde College Nederweert

Naam opleiding	Aantal
Dier en groen	1
Food (voedingsmanagement)	1
Landbouw (loonwerk)	1
Loonwerk	1
Paardensport	2
Paraveterinair	1
Sport, Recreatie en Toerisme	2
Tuin, park en landschap	1
Wellness en lifestyle (Manager natuur en recreatie)	3

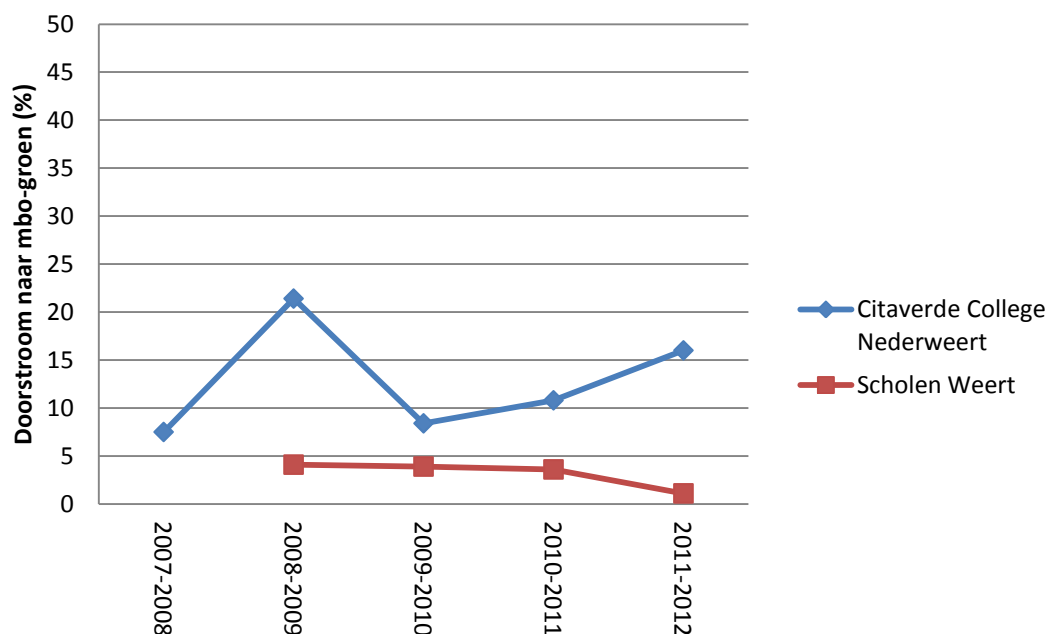
19 De groene en niet-groene doorstroom van vmbo naar mbo kan niet betrouwbaar in beeld worden gebracht, omdat het Citaverde College in Roermond pas na examinering de sector van de leerling bepaalt. In deze meting is ook het verband met de interesse in mbo-groen in leerjaar 3 niet te bepalen, omdat de vragenlijsten over de sectorkeuze in 2011-2012 door omstandigheden maar in één van de twee GT-klassen is afgenomen.

20 De stijging in de doorstroom naar mbo-groen tussen 2010-2011 en 2011-2012 bij de locatie Nederweert is niet significant

Net als op de locatie Roermond kiezen de meeste leerlingen voor een mbo-opleiding in de sector Economie (28 procent) of Zorg en Welzijn (24 procent). Die uitkomst past in het beeld van de sectoren die deze leerlingen in het vmbo hebben gevolgd.

In de regio is vrijwel niet voor het mbo-groen gekozen. Het gaat om twee leerlingen, 1 procent van de GL- en TL-leerlingen.²¹ De volgende figuur geeft dat goed weer.

Figuur 4.2 – Doorstroom naar mbo-groen (%), voor het Citaverde College Nederweert en scholen in de regio Weert²²

Bron: DUO en Citaverde College Nederweert

Net als in Roermond is voor het Citaverde College Nederweert de doorstroom naar mbo-groen *in vergelijking met de scholen in Weert* tussen 2010-2011 en 2011-2012 significant toegenomen.

De Groene Keten

De locatie Nederweert laat evenals de locatie Roermond een wisselend beeld zien in de mate waarin doelstellingen van het experiment worden bereikt. Bij de leerlingen op het vmbo zien we nauwelijks veranderingen in het aantal of percentage leerlingen dat bij instroom of bij de sectorkeuze kiest voor Groen. De uitstroom naar mbo-groen is dit jaar wel gestegen, hoewel het nog onduidelijk is of het een jaarlijkse fluctuatie of een structurele toename betreft.

21 Bron: DUO.

22 De cijfers van het Citaverde College zijn geleverd door het Citaverde College. Voor de scholen in de regio is gebruik gemaakt van de stroomcijfers vmbo-mbo van DUO. In deze DUO-cijfers is enkel de doorstroom naar mbo weergegeven (en niet naar havo of anders). Daarom is bij het berekenen van het percentage doorstromers op het Citaverde College de doorstroom naar havo of anders buiten de berekening gelaten. Hierdoor liggen de percentages iets hoger dan eerder in deze rapportage of in de tabellen is genoemd.

Het experiment lijkt geen verandering te brengen in het aantal leerlingen dat al vanaf de keuze voor het Citaverde College kiest voor Groen. Van de uitstromers van 2011-2012 hebben vier leerlingen vanaf instroom in het vmbo groene keuzes gemaakt: zij hebben de keuze voor het vmbo op het Citaverde College (mede) gebaseerd op het aanbod van groen onderwijs, hebben bij de sectorkeuze op het vmbo voor Groen gekozen en zijn vervolgens doorgestroomd naar een opleiding in het mbo-groen. Dit aantal is waarschijnlijk vergelijkbaar met eerdere jaren.²³ Vier leerlingen hebben pas bij uitstroom voor het eerst de keuze voor Groen gemaakt. De andere vijf leerlingen hebben ofwel bij instroom ofwel gedurende het vmbo een groene keuze gemaakt, maar niet consequent gedurende de hele opleiding. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gemaakte 'groene keuzes' van leerlingen die voor mbo-groen hebben gekozen, gedurende de vmbo-opleiding.

Overzicht 4.6 – Gemaakte groene keuzes van mbo-groen studenten gedurende de vmbo-opleiding op het Citaverde College Nederweert, cohort 2008-2009²⁴

	Instream Groen	Doorstroom (sectorkeuze) Groen	Uitstroom mbo-groen	Totaal aantal	Totaal %
A	X	→ X	→ X	4	33
B	X	→ X	→ X	3	25
C		X	→ X	2	17
D			X	4	33

Naast de leerlingen die wél voor een groene vervolgopleiding hebben gekozen, zijn er ook vijf leerlingen die gedurende het vmbo (bij instroom of bij de sectorkeuze) groene keuzes hebben gemaakt, maar uiteindelijk niet hebben gekozen voor een opleiding in het mbo-groen:

Overzicht 4.6 – Gemaakte groene keuzes van mbo-niet-groen studenten gedurende de vmbo-opleiding op het Citaverde College Nederweert, cohort 2008-2009

	Instream Groen	Doorstroom (sectorkeuze) Groen	Uitstroom mbo, niet-groen	Totaal aantal	Totaal %
E	X	→ X	→ X	1	20
F	X	→ X	→ X	3	60
G		X	→ X	1	20

Van de 13 leerlingen die voor een opleiding in het mbo-groen hebben gekozen, zijn er zes (46 procent) groen *gemaakt* tijdens het vmbo: vier leerlingen pas in het laatste jaar van het vmbo (rij D), en twee leerlingen vanaf de sectorkeuze (rij C). De overige zeven leerlingen (54 procent) die voor het mbo-groen hebben gekozen, hadden al eerder (bij instroom) interesse in de sector en zijn dus niet groen *gemaakt* (rij A en B).

23 Dit is een aanname. Deze aanname is gebaseerd op het aantal leerlingen dat jaarlijks voor de school kiest vanwege groene motieven en het aantal leerlingen dat jaarlijks voor de sector Groen in het vmbo kiest.

24 Dit is niet het eerste cohort dat in het experiment gevolgd kan worden met behulp van in-, door-, en uitstroomgegevens, maar wel het eerste cohort dat gedurende het evaluatieonderzoek naar het experiment op alle momenten (school-, sector-, studiekeuze) is bevroegd. Ontwikkelingen in de houding en belangstelling ten opzichte van de sector Groen zijn daarmee voor het eerst voor één cohort in beeld te brengen.

Andere leerlingen hebben gedurende het vmbo wel groene keuzes gemaakt, maar hebben uiteindelijk toch voor een opleiding in een andere sector gekozen (rij E en G).

We concluderen dat de groene invulling van het vmbo op het Citaverde College in Nederweert in beperkte mate succesvol is. Bijna de helft van de leerlingen die uiteindelijk kiest voor het groene mbo is gedurende het vmbo groen *gemaakt*. In aantallen echter gaat het om een beperkt aantal leerlingen (zes), zo'n 6 procent van het totale aantal gediplomeerde leerlingen uit 2011-2012.

4.3 Samenvatting

Het uiteindelijke doel van het experiment is om meer leerlingen door te laten stromen naar een groene mbo-opleiding op niveau (3 en) 4. In 2011-2012 hebben op beide locaties meer leerlingen gekozen voor het mbo-groen. In Roermond gaat het om 12 leerlingen (27 procent), in Nederweert om 13 leerlingen (14 procent). De eigen doorstroomambitie is daarmee volledig (Roermond) of bijna volledig (Nederweert) behaald.

Het is nog onduidelijk in hoeverre de aantallen een structurele toename van de doorstroom naar mbo-groen betekenen. In vergelijking tot de voorgaande vier jaar kan het ook om een (eenmalige) fluctuatie gaan. In relatie tot de andere scholen in Roermond en Weert is tussen 2010-2011 en 2011-2012 wel sprake van een significante toename van de doorstroom naar mbo-groen. Dat komt ook omdat de doorstroom naar het mbo-groen op de scholen in de regio in 2011-2012 is gedaald.

Vrijwel zeker zal in de komende jaren de doorstroom op de locatie Roermond in absolute *aantallen* gezien gaan dalen. Dat komt omdat in het huidige schooljaar 2012-2013 de helft minder leerlingen op GL/TL-niveau zal uitstromen. In Nederweert is hier geen sprake van.

Op beide locaties is zichtbaar dat een deel van de leerlingen al heel vroeg, bij de instroom op het Citaverde College, interesse heeft in de sector Groen. Deze 'harde kern' van groene leerlingen bestaat uit ongeveer vijf leerlingen per locatie. Zij maken gedurende het hele vmbo groene keuzes en kiezen uiteindelijk ook voor een groene mbo-opleiding.

Dit betekent ook dat ongeveer de helft van de leerlingen die doorstroomt naar het mbo-groen gedurende de vmbo-opleiding groen is *gemaakt*. Zij hadden bij instroom in leerjaar 1 nog geen groene interesses. Bij een deel van deze leerlingen ontstaat de belangstelling voor Groen pas heel laat in het vmbo – in leerjaar 4. Op het moment van de sectorkeuze (aan het einde van leerjaar 3) hebben deze leerlingen nog geen interesse in de sector Groen. Toch kiezen zij uiteindelijk wel voor een groene vervolgopleiding. Het is dan ook zinvol om tot en met de examens een goede invulling te geven aan het groene onderwijsprogramma op het vmbo.

5 Samenvatting en conclusies

In de voorgaande hoofdstukken zijn de hoofdvragen van het experiment besproken, namelijk:

1. Lukt het om meer leerlingen (met een schooladvies) op TL-niveau aan te trekken?
2. Lukt het om leerlingen vanuit de brugklas door te laten stromen naar de TL en naar de TL - sector groen en lukt het om in het vmbo hun belangstelling voor een vervolgopleiding in mbo-groen te wekken?
3. Lukt het om leerlingen vanuit de TL te laten kiezen voor mbo-groen?

We sluiten deze rapportage af met een samenvatting van de belangrijkste onderzoeksbevindingen en de conclusie.

5.1 Samenvatting van de onderzoeksbevindingen

Het Ministerie van EZ en het Ministerie van OCW hebben het Citaverde College in de gelegenheid gesteld om een experiment TL uit te voeren. De kern van het experiment bij het Citaverde College is een groene invulling van de TL op de vmbo-locaties in Roermond en in Nederweert. De groene invulling van de TL moet leiden tot een groter aantal leerlingen dat kiest voor een vervolgopleiding in het mbo-groen op niveau (3 en) 4. De veronderstelling is dat dat gebeurt doordat leerlingen in een keten van drie keuzemomenten bewust kiezen voor Groen: eerst bij de keuze voor de TL op een groene vmbo-school, vervolgens bij de keuze voor de sector Groen (het vakkenpakket, aangevuld met een groen beroepsgericht vak) en ten slotte bij de keuze voor een vervolgopleiding in het mbo-groen.

In deze rapportage is verslag gedaan van de vijfde meting van het experiment dat wordt uitgevoerd op het Citaverde College. De belangrijkste bevindingen zijn:

Instream van leerlingen

- Het aantal leerlingen dat instroomt op beide locaties is de afgelopen jaren in absolute zin flink gedaald. In Roermond is het aantal ingestroomde leerlingen ook het afgelopen jaar (2012-2013) verder afgenomen. Deze afname heeft zich volledig voorgedaan in de KGT-klassen. In Nederweert lijkt het aantal leerlingen zich te stabiliseren. Tot 2020 zal het aantal leerlingen naar verwachting echter opnieuw gaan dalen als gevolg van demografische factoren.
- Binnen de KGT-klassen op het Citaverde College Roermond neemt het aantal leerlingen af dat in deze klas instroomt op TL-niveau. Hoewel het aantrekken van TL-leerlingen op zichzelf geen doel is van het experiment, is het wel een manier om te komen tot een meer evenwichtige verdeling van de leerlingpopulatie over de vmbo-niveaus op het Citaverde College²⁵, zeker ook omdat de opstroom van leerlingen naar de TL - als gevolg van de eerder aangepaste determinatie-eisen - maar zeer beperkt is.
- Het percentage leerlingen dat voor het Citaverde College kiest vanwege het aanbod van Groen neemt door het experiment niet verder toe. Voor de locatie Roermond betekent dat dat

²⁵ De onevenwichtige verdeling van de leerlingen over de verschillende vmbo-niveaus op het Citaverde College was een aanleiding voor de start van het experiment, omdat het een mogelijke oorzaak is van de achterblijvende instroom in het mbo-groen op niveau 4.

circa 40 procent van de leerlingen vanwege groene motieven kiest voor de school, voor Nederweert gaat het om 15-20 procent van de leerlingen. Het aanbod van Groen wordt vooral gezien als waardevol naast het aanbod van andere sectoren.

Doorstroom van leerlingen naar de TL

- Op beide locaties lukt het niet om extra leerlingen aan te trekken in leerjaar 1. In Roermond is ook de doorstroom vanuit de KGT-klassen naar de GL/TL-bovenbouw flink gedaald (en nu gestagneerd). De GL/TL bestaat in 2011-2012 nog uit 25 leerlingen in leerjaar 3.
- De daling van het aantal GL/TL-leerlingen is het gevolg van een strengere determinatie. Dit maakt het lastiger om in absolute zin de doelstellingen van het experiment te bereiken. Men moet immers meer doorstroom creëren met een kleinere groep leerlingen.
- Doordat doorstroom van leerlingen naar de GL/TL niet lukt, is het behalen van de doelstellingen van het experiment afhankelijk van een succesvolle groene invulling van het vmbo

Invulling van en keuze voor de sector Groen in de TL

- Het experiment slaagt er niet in om meer leerlingen al in leerjaar 3 te interesseren voor Groen. De keuze voor de sector (het vakkenpakket) Groen op de locatie Roermond is sinds twee jaar zowel in absolute als relatieve zin flink afgenomen. Dat is een gevolg van het kleinere aantal leerlingen in de GL/TL-klas, maar ook van een afgenomen belangstelling. Ook voor het mbo-groen zijn aan het einde van leerjaar 3 steeds minder leerlingen geïnteresseerd.
- Ook in Nederweert heeft de groene invulling van het vmbo geen effect op de keuze voor de sector Groen en de interesse in een groene vervolgopleiding.

Keuze voor het mbo-groen

- Ondanks een stagnerende (Nederweert) of zelfs afnemende (Roermond) interesse in Groen gedurende de vmbo-opleiding, hebben in 2011-2012 meer leerlingen dan in 2010-2011 gekozen voor een groene mbo-opleiding. In Roermond zijn 12 leerlingen (27 procent) doorgestroomd naar het mbo-groen, in Nederweert 13 leerlingen (14 procent). In de komende jaren zal door een afgenomen aantal leerlingen de doorstroom naar mbo-groen in absolute *aantallen* bijna zeker gaan dalen. *Procentueel* is nog onduidelijk in hoeverre de toegenomen doorstroom structureel is.
- Onder de groene doorstromers is een harde kern van ongeveer 5 leerlingen per locatie die al vanaf de instroom op het Citaverde College bewust groene keuzes maakt. Iets meer dan de helft van de leerlingen die kiest voor het mbo-groen wordt gedurende de vmbo-opleiding 'groen gemaakt'. Bij een fors deel van deze leerlingen ontstaat de belangstelling voor Groen pas heel laat in de opleiding. Zij hebben aan het einde van leerjaar 3 nog geen belangstelling om hun onderwijsloopbaan op het mbo-groen te vervolgen, maar kiezen een jaar later toch voor een groene vervolgopleiding.

5.2 Conclusie en aanbevelingen

Het experiment bij het Citaverde College in Roermond en Nederweert lijkt in beperkte mate tot de gewenste resultaten te leiden. Hierbij moet benadrukt worden dat in deze rapportage een *tussenstand* is besproken, pas in de volgende (tevens laatste) meting van het evaluatieonderzoek worden uitspraken gedaan over het definitieve succes van het experiment.

Doordat in deze vijfde meting van het evaluatieonderzoek naar het experiment voor het eerst één cohort leerlingen (cohort 2008-2009) gedurende het hele vmbo is gevolgd met behulp van vragenlijsten, is voor het eerst vastgesteld in hoeverre de experimentele activiteiten van invloed zijn op de keuze die leerlingen uiteindelijk maken voor het mbo-groen.

De mate waarin het experiment succesvol is, verschilt voor de verschillende onderdelen van het experiment.

Het aantrekken van leerlingen op TL-niveau (locatie Roermond) en de doorstroom van deze leerlingen naar de GL/TL is niet succesvol. Hoewel geen doel op zich, is het wel een belangrijke manier om tot een meer evenwichtige verdeling van de leerlingpopulatie over de vmbo-niveaus op het Citaverde College te komen.

Ook om andere redenen is het aantrekken van TL-leerlingen belangrijk. We zien namelijk dat een behoorlijk deel van de GL/TL-leerlingen – naar schatting zo'n 40-50 procent – die doorstroomt naar het mbo-groen gedurende de vmbo-opleiding groen is 'gemaakt'. Nu gaat het echter nog om een beperkt aantal leerlingen.

We adviseren beide locaties dan ook om te blijven inzetten op de werving van extra leerlingen op TL-niveau in leerjaar 1. Een grotere groep leerlingen in de brugklas biedt immers kansen om de groep 'groen gemaakte' leerlingen in absolute aantallen te laten groeien. De locatie Roermond kan dat doen door verder in te zetten op het vergroten van de bekendheid van het TL-aanbod. Het Citaverde College in Nederweert zou zich meer als alternatief op de (gedwongen) keuze voor het Philips van Horne in Weert kunnen presenteren.

Zoals gezegd is een behoorlijk deel van de leerlingen die uiteindelijk doorstroomt naar het mbo-groen gedurende het vmbo groen 'gemaakt'. De belangstelling voor dit groene mbo is aan het einde van leerjaar 3 vaak nog niet zichtbaar. Omdat de doorstroom naar het mbo-groen wel is toegenomen, maken veel leerlingen die keuze blijkbaar pas in de laatste maanden van het vmbo. We bevelen dan ook aan om tot aan de eindexamens vast te houden aan de groene invulling van het vmbo.

Het aantal leerlingen dat de afgelopen jaren voor een groene mbo-opleiding heeft gekozen is onderhevig aan jaarlijkse schommelingen. Het afgelopen jaar is de doorstroom op beide locaties toegenomen, zodanig dat de eigen ambities volledig of bijna volledig zijn behaald. We verwachten dat de doorstroom naar mbo-groen in absolute aantallen niet verder zal gaan toenemen. Dat is vooral het gevolg van een dalend aantal leerlingen dat de komende jaren op het Citaverde College in de GL/TL examen zal gaan doen.

In de laatste meting wordt bekeken in hoeverre het experiment gedurende de *hele* experimenteerperiode heeft geleid tot een toename in de doorstroom. Op dit moment kan enkel gesteld worden dat leerlingen op het Citaverde College, ten opzichte van scholen in de regio, vaker voor een vervolg in het mbo-groen kiezen én dat de verschillen in doorstroom naar het mbo-groen met scholen in de regio het afgelopen jaar groter zijn geworden.

Bijlage 1 – Tabellenboek

Tabellen behorend bij hoofdstuk 1

Overzicht 1.1 – Aantal leerlingen betrokken in experiment Citaverde College

	Citaverde College locatie Roermond	Citaverde College locatie Nederweert
Start experiment	2006-2007	2007-2008
Leerjaar 1 – aantal leerlingen sinds start experiment	477 <i>In KGT-klassen</i>	666 <i>In GL/TL- en vmbo-plus-klassen</i>
Leerjaar 3 – aantal leerlingen sinds start experiment	342 <i>In GL/TL-klassen</i>	578 <i>In GL/TL- en vmbo-plus-klassen</i>

Tabellen behorend bij hoofdstuk 2

Overzicht 2.1 – Aantal leerlingen in leerjaar 1 van het Citaverde College Roermond

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Aantal leerlingen in leerjaar 1	185	171	124	135	126	121	105	95
<i>Uitgesplitst naar leerweg/combinatie van leerwegen:</i>								
KGT	89	87	66	72	72	65	63	52
BL/Lwoo	96	84	58	63	54	56	42	43

Overzicht 2.2 – Aantal leerlingen in leerjaar 1 van het vmbo²⁶ in de regio Roermond²⁷

	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Citaverde College Roermond	124	134	125	126	102	96
Mavo Roermond	102	136	125	130	160	135
Niekée	132	56	76	91	89	93
Broekhin Roermond	69	72	52	60	76	70
Broekhin Swalmen+ Reuver	123	140	116	150	143	152
Totaal	550	538	494	557	570	546

Bron: DUO / Schoolvensters Online

26 Alle leerwegen in het vmbo. In de onderwijsgegevens die DUO bijhoudt, is geen betrouwbaar onderscheid te maken tussen de verschillende leerwegen in leerjaar 1. Dat heeft te maken met de verschillende soorten brugklassen die scholen hebben (bv. KGT, GL/TL, GTH, etc.).

27 De aantallen die in het overzicht genoemd zijn (bron: DUO), komen niet één-op-één overeen met de aantallen die het Citaverde College zelf bijhoudt (bv. het aantal ingestroomde leerlingen in 2011-2012).

Overzicht 2.3 – Instroomniveau van leerlingen op het Citaverde College Roermond, leerjaar 1.

citoscore		2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013							
BL/pro	<520	24	20%	22	26%	19	21%	30	32%	20	22%	6	9%	8	13%
KL	520-528	64	54%	30	36%	26	29%	33	35%	31	34%	39	59%	30	49%
GL/TL	529-532	14	12%	19	23%	29	33%	17	18%	19	21%	6	9%	14	23%
	>532	16	14%	13	15%	15	17%	14	15%	20	22%	15	23%	9	15%
Aantal leerlingen met cito		118	100%	84	100%	89	100%	94	100%	90	100%	66	100%	61	100%
Geen Cito		39		40		46		30		31		38		33	
Instroom		14		15		10		17		0		0		0	

Overzicht 2.5 – Motieven van KGT-leerlingen in leerjaar 1 van het Citaverde College Roermond

	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Groene leerling	6	9	10	13	12	20	6	10	10	21
TL-leerling	37	53	31	41	22	36	21	34	17	35
Groene TL-leerling	11	16	19	25	18	30	19	31	11	23
Andere motieven	12	17	15	20	8	13	16	26	8	17
Onbekend	4	6	1	1	1	2	-	-	2	4
Aantal leerlingen in de KGT-klassen	72 KGT		72 KGT*		65 KGT		63 KGT		52 KGT	
Aantal bevroegde leerlingen	70 KGT		76 KGT		61 KGT		62 KGT		48 KGT	

* Het aantal leerlingen in de KGT-klassen (72) is kleiner dan het aantal bevroegde leerlingen (76). Aan het begin van het schooljaar zaten er meer leerlingen in de KGT-klassen dan ten tijde van het opvragen van de precieze aantallen later in het schooljaar.

Overzicht 2.6 – Aantal leerlingen in leerjaar 1 van het Citaverde College Nederweert

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Totaal aantal leerlingen in leerjaar 1	53	90	87	124	150	112	97	96
<i>Uitgesplitst naar leerweg/combinatie van leerwegen:</i>								
GL/TL	46	76	81	106	124	91	73	77
VTL / vmbo-plus	7 vtl	14 vtl	6 vtl	18 vmbo-plus	26 vmbo-plus	21 vmbo-plus	24 vmbo-plus	19 vmbo-plus

Overzicht 2.7 – Motieven van leerlingen in leerjaar 1 van het Citaverde College Nederweert

	2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Groene leerling	6	5	13	9	8	7	9	9	12	13
TL-leerling	48	40	65	45	49	45	38	39	33	34
Groene TL-leerling	18	15	10	7	17	16	9	9	5	5
Andere motieven	36	30	41	23	31	29	37	38	42	44
Onbekend	11	9	17	12	3	3	4	4	4	4
Aantal leerlingen in de G/T- en vmbo-plus-classes	124 G/T - vmbo-plus		150 G/T - vmbo-plus		112 G/T - vmbo-plus		97 G/T - vmbo-plus		98 G/T - vmbo-plus	
Aantal bevroegde leerlingen	119 G/T - vmbo-plus		146 G/T - vmbo-plus		108 G/T - vmbo-plus		97 G/T - vmbo-plus		96 G/T - vmbo-plus	

Overzicht 2.8 – Aantal leerlingen in leerjaar 1 van het vmbo²⁸ in de regio Weert²⁹

	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Citaverde Nederweert	87	122	150	112	97	96
Het College (incl. Kwadrant)	133	81	69	86	113	102
Philips van Horne	479	460	490	246	183	141
Totaal	699	663	709	444	393	339

Bron: DUO / Schoolvensters Online

Tabellen behorend bij hoofdstuk 3

Overzicht 3.1 – Verhouding tussen het aantal KL- en GL/TL-leerlingen in leerjaar 3, Citaverde College Roermond

	2006-2007 (05-06 in leerjaar 3)	2007-2008 (06-07 in leerjaar 3)	2008-2009 (07-08 in leerjaar 3)	2009-2010 (08-09 in leerjaar 3)	2010-2011 (09-10 in leerjaar 3)	2011-2012 (10-11 in leerjaar 3)	2012-2013 (11-12 in leerjaar 3)
Totaal aantal leerlingen in leerjaar 3 in KL en GL/TL	126	115	126	95	96	76	62
Uitgesplitst naar leerweg/combinatie van leerwegen:							
Aantallen leerlingen in leerjaar 3 GL/TL	48	75	69	51	48	26	25
% van totaal	38%	65%	55%	54%	50%	34%	40%
Aantallen leerlingen in leerjaar 3 KL	78	40	57	44	48	50	37
% van totaal	62%	35%	45%	46%	50%	66%	60%

28 Alle leerwegen in het vmbo. In de onderwijsgegevens die DUO bijhoudt, is geen betrouwbaar onderscheid te maken tussen de verschillende leerwegen in leerjaar 1. Dat heeft te maken met de verschillende soorten brugklassen die scholen hebben (bv. KGT, GT, GTH, etc.).

29 De aantallen die in het overzicht genoemd zijn komen grotendeels - maar niet volledig - overeen met de aantallen die het Citaverde College zelf bijhoudt.

Overzicht 3.2 – Schooladviezen bij instroom in leerjaar 1 van GL/TL-leerlingen uit leerjaar 3³⁰ van het Citaverde College Roermond (%)

	2008-2009 leerjaar 3	2009-2010 leerjaar 3	2010-2011 leerjaar 3	2011-2012 leerjaar 3
Schooladvies BL / KL	39	36	17	35
Schooladvies (KL /) GL / TL of hoger	61	64	83	65

Overzicht 3.3 – Gemaakte sectorkeuzes van de GL/TL-leerlingen (%), Citaverde College Roermond

	2008-2009	2009-2010	2010-2011 ³¹	2011-2012
Groen	51	49	23	26
Zorg en Welzijn	31	40	36	43
Techniek	5	0	11	17
Economie	14	11	30	13
Totaal aantal leerlingen GL/TL	69	51	47	26

Overzicht 3.4 – Gemaakte sectorkeuzes van de GL/TL-leerlingen (%), Citaverde College Nederweert

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Groen	7	16	12	13
Zorg en Welzijn	36	37	38	29
Techniek	18	11	13	17
Economie	39	36	37	40
Totaal aantal leerlingen GL/TL/vmbo-plus	102	75	108	121

³⁰ Het gaat om leerlingen die in het weergegeven schooljaar in leerjaar 3 zaten. In het schooljaar erop heeft de meting plaatsgevonden.

³¹ In 2011-2012, 2009-2010 en 2008-2009 zijn de cijfers gebaseerd op antwoorden van de leerlingen. In 2010-2011 zijn de cijfers afkomstig van de administratie van het Citaverde College Een vergelijking tussen de twee laat grote verschillen zien: volgens het Citaverde College volgden in 2009-2010 maar 19 procent van de leerlingen de sector Groen. Vergelijkingen tussen beide jaren zijn daardoor heel moeilijk te maken.

Tabellen behorend bij hoofdstuk 4

Overzicht 4.2 – Groene en niet-groene doorstroom van vmbo-GL/TL naar mbo (%), Citaverde College Roermond³²

Bestemming:	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Mbo, sector Groen	22	21	16	17	27
Mbo, sector Zorg en Welzijn	45	34	37	35	31
Mbo, sector Techniek	12	14	10	6	11
Mbo, sector Economie	20	29	28	31	31
Havo	0	3	6	10	0
Overig	1	0	3	0	0
Totaal aantal leerlingen GL/TL	69	73	63	48	45

Overzicht 4.4 – Groene en niet-groene doorstroom van vmbo naar mbo (%), Citaverde College Nederweert

Bestemming:	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Mbo, sector Groen	7	18	8	10	14
Mbo, sector Zorg en Welzijn	21	29	37	37	24
Mbo, sector Techniek	21	7	17	4	20
Mbo, sector Economie	38	28	31	41	28
Havo	12	10	6	4	12
Overig	2	7	2	3	2
Totaal aantal leerlingen GL/TL	61	68	90	70	94

³² De aantallen in dit overzicht komen niet 100 procent overeen met de cijfers van DUO.

Bijlage 2 – Overzicht afgenomen vragenlijsten per school

	Schoolkeuze leerlingen	Schoolkeuze ouders	Sectorkeuze	Studiekeuze
<i>Scholen Roermond</i>				
Citaverde College Roermond	X	X	X	X
Mavo Roermond	X	X	X	-*
Niekée	_***	_***	_***	_*
BC Broekhin Roermond	X	X	X	_*
BC Broekhin Swalmen/Reuver	X	X	X	_*
<i>Scholen (Neder)weert</i>				
Citaverde College Nederweert	X	X	X	X
Philips van Horne SG	X	X	_*	_*
Het College	_***	_***	_*	_*
Het Kwadrant	_***	_***	X	_*

* Studiekeuzevragenlijst wordt alleen afgenomen bij de experimentescholen

** School heeft geen bovenbouw TL

*** School kon/wilde dit jaar niet meewerken aan onderzoek (enquêtestop / planning)

**** School heeft geen onderbouw TL

Bijlage 3 – Overzicht ingevulde vragenlijsten experiment Citaverde College

Schoolkeuze

Aantallen en respons

		Citaverde College in Roermond	Scholen regio Roermond	Citaverde College Nederweert	Scholen regio Weert
2008-2009					
leerlingen*	aantal	70	132	119	55
ouders	aantal	49	62	81	27
	respons	37%	44%	68%	49%
2009-2010					
leerlingen*	aantal	76	224	146	97
ouders	aantal	37	155	96	60
	respons	46%	69%	64%	55%
2010-2011					
leerlingen*	aantal	61	239	108	134
ouders	aantal	39	138	73	80
	respons	60%	53%	65%	58%
2011-2012					
leerlingen*	aantal	62	195	97	67 **
ouders	aantal	26	112	57	52
	respons	42%	57%	59%	54%
2012-2013					
leerlingen*	aantal	48	211	96	130
ouders	aantal	37	114	69	92
	respons	77%	52%	72%	65%

* De respons van de vragenlijsten die zijn afgenomen bij leerlingen ligt op 95-100%. Deze vragenlijsten zijn ingevuld tijdens de lessen.

** Afgenomen bij 3 van de 4 brugklassen GTH.

Aantal scholen in meting

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Citaverde College in Roermond	1	1	1	1	1
Scholen regio Roermond	4	4	3	2	3
Citaverde College Nederweert	1	1	1	1	1
Scholen regio Weert	1	2	2	1	1

Sectorkeuze

Aantallen en respons

		Citaverde College in Roermond	Scholen regio Roermond	Citaverde College Nederweert	Scholen regio Weert
2008-2009					
leerlingen*	aantal	68	91	101	59
2009-2010					
leerlingen*	aantal	47	32	geen	geen
2010-2011					
leerlingen*	aantal	geen	195	70	108**
2011-2012					
leerlingen*	aantal	21***	122	86	geen
2012-2013					
leerlingen*	aantal	23	208	115	160

* De respons van de vragenlijsten die zijn afgenomen bij leerlingen ligt op 90-100%. Deze vragenlijsten zijn ingevuld tijdens de lessen.

** Respons is 68%

*** Respons is 44%

Aantal scholen in meting

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Citaverde College in Roermond	1	1	1	1	1
Scholen regio Roermond	3	1	3	2	3
Citaverde College Nederweert	1	-	1	1	1
Scholen regio Weert	1	-	1	-	1

Studiekeuze

Aantallen en respons

		Citaverde College in Roermond	Scholen regio Roer- mond	Citaverde College Nederweert	Scholen regio Weert
2009-2010					
leerlingen	aantal	20	40	22	75
	respons	24%	27%	32%	63%
ouders	aantal	20	44	27	100
	respons	24%	30%	40%	79%
2010-2011					
leerlingen	aantal	26	72	43	71
	respons	38%	42%	48%	41%
2011-2012					
leerlingen	aantal	17	geen	31	geen
	respons	35%		44%	
2012-2013					
leerlingen	aantal	24	geen	40	geen
	respons	51%		40%	

Aantal scholen in meting

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Citaverde College in Roermond	1	1	1	1
Scholen regio Roermond	3	3	-	-
Citaverde College Nederweert	1	1	1	1
Scholen regio Weert	2	1*	-	-

* TL-leerlingen in Weert zitten allemaal in de bovenbouw op één school.

Bijlage 4 – Toelichting typering leerlingen

Bij het beschrijven van de schoolkeuzemotieven van leerlingen van het Citaverde College is gebruik gemaakt van een typering. Deze typering is gemaakt aan de hand van een aantal (deel)vragen die aan leerlingen in de vragenlijst voor de schoolkeuze zijn gesteld. Met behulp van een factoranalyse is gekomen tot de volgende typen:

- Groene leerlingen: hebben potentiële interesse in mbo-groen en vinden het belangrijk dat je op het Citaverde College een groene vmbo-opleiding doet. Het aanbod van de TL op het Citaverde College speelde voor de leerling geen rol in de schoolkeuze.
- Groene TL-leerlingen: hebben potentiële interesse in mbo-groen en vinden het belangrijk dat je op het Citaverde College een groene vmbo-opleiding doet. Het aanbod van de TL op het Citaverde College speelde voor de leerling ook een rol in de schoolkeuze.
- TL-leerlingen: het aanbod van de TL op het Citaverde College speelde voor de leerling een rol in de schoolkeuze. De leerlingen hebben geen interesse in het mbo-groen en vinden het onbelangrijk dat je op het Citaverde College een groene vmbo-opleiding volgt.
- Overige leerlingen: voor deze leerlingen speelde het aanbod van de TL op het Citaverde College geen rol. Ook hebben zij geen interesse in het mbo-groen en vinden zij het onbelangrijk dat je op het Citaverde College een groene vmbo-opleiding volgt.

Bijlage 5 – Lijst van afkortingen

Afkorting	Omschrijving
AOC	Agrarisch opleidingscentrum
AVO	Algemeen Vormend Onderwijs
BOL	Beroepsopleidende leerweg
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
GLT	Groene Leertraject
GTH	Gemengde leerweg/Theoretische leerweg/havo
HAVO	Hoger algemeen vormend onderwijs
KBA	Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
KGT	Kaderberoepsgerichte leerweg/Gemengde leerweg/Theoretische leerweg
LBB	Landbouwbreed
LOB	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
LWOO	Leerwegondersteunend Onderwijs
MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
Ministerie van EZ	Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PR	Public Relations
Pro	Praktijkonderwijs
PSO	Praktische Sector Oriëntatie
ROA	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
ROC	Regionaal opleidingscentrum
VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VMBO BL	VMBO Basisberoepsgerichte leerweg
VMBO GL	VMBO Gemengde leerweg
VMBO KL	VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg
VMBO TL	VMBO Theoretische leerweg
VO	Voortgezet onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTL	Versnelde Theoretische Leerweg